

Płatności bezpośrednie w ramach PS WPR- doświadczenia po pierwszym roku wdrażania

Przemysław Tołczyk

p.tolczyk@podr.pl

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 został wdrożony ustawą z dnia 8 lutego 2023 roku. To dość późno, biorąc pod uwagę fakt, że akceptację Komisji Europejskiej, jako Polska, uzyskaliśmy już w sierpniu 2022 roku. Po opublikowaniu tej ustawy, wydawać się mogło, że rozporządzenia dotyczące poszczególnych działań opisanych w PS WPR, w szczególności tych dotyczących płatności bezpośrednich zostaną szybko opublikowane. Niestety, projekt rozporządzenia w sprawie płatności bezpośrednich został przekazany do konsultacji dopiero 28 lutego 2023 roku. Konsultacje trwały do 6 marca, natomiast ogłoszenie rozporządzenia nastąpiło 14 marca. Kolejna istotna kwestia to rozporządzenie dotyczące ekoschematów, którego projekt ukazał się 1 marca, natomiast ogłoszenie ostatecznego rozporządzenia miało miejsce dopiero 15 marca. Najdłużej czekaliśmy na ogłoszenie rozporządzenia dotyczącego dobrostanu zwierząt. Projekt tego rozporządzenia został przekazany do konsultacji dopiero 16 marca, więc dzień po rozpoczęciu kampanii wnioskowej. Ogłoszenie natomiast nastąpiło dopiero 27 kwietnia. Więc przez ponad połowę ustawowo określonego terminu bazowaliśmy jedynie na projekcie tego rozporządzenia.

Proces interpretacji przepisów

Z interpretacją przepisów nie było łatwiej. Tak naprawdę prośby o interpretację mogliśmy rozpocząć wysyłać dopiero po opublikowaniu rozporządzeń w ostatecznych kształtach. Pojawiło się mnóstwo pytań oraz wątpliwości, zarówno ze strony rolników jak i samych doradców. Początkowo doszło nawet do sytuacji, w której otrzymywaliśmy sprzeczne interpretacje. Dopiero pod koniec maja Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w związku z tymi sprzecznymi interpretacjami zorganizowało spotkanie na linii Ministerstwo- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa- Doradcy. Po tym spotkaniu część wątpliwości została rozwiana, natomiast dodatkowo zostało zasiane ziarno niepewności po zapowiedziach zmian, które nie sprecyzowano, kiedy miałyby wejść w życie.

Jedną z istotnych interpretacji była ta dotycząca mulczu, który pojawia się zarówno w normach warunkowości, jak i przy ekoschematach. Uzyskaliśmy poniższą interpretację, która jest bardzo korzystna dla rolników:

Zabieg ten jest rozumiany co do zasady jako częściowe (płytkie) wymieszanie międzyplonu lub części roślin pozostałych po zbiorze plonu głównego np. słomy czy liści buraka z powierzchniową warstwą gleby

Interpretacja ta różniła się znacząco od informacji, które dostawaliśmy do tej pory i w myśl, której mulczowanie oznaczało zakaz mieszania gleby.

Proces doradczy

Kampania szkoleniowa odnośnie płatności bezpośrednich rozpoczęła się już na przełomie stycznia i lutego. Początkowo musieliśmy bazować wyłącznie na planie strategicznym, który zawierał wiele niejasnych informacji, natomiast z czasem szkolenia odbywały się w oparciu o projekty rozporządzeń. Szkolenia z wniosków obszarowych zazwyczaj są tak zaplanowane, że większa część z nich przypada na okres przed rozpoczęciem naboru wniosków, aby w trakcie kampanii nie angażować pracowników do organizacji szkoleń. Niestety planując szkolenia nie przewidzieliśmy, że rozporządzenia ukażą się tak późno. Spotkania te cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Często dochodziło do sytuacji, że frekwencja na tyle zaskoczyła, że musieliśmy na szybko rozwiązywać problemy z brakiem miejsca. Najczęściej rolnicy nie wychodzili ze szkoleń zadowoleni. Ilość wiedzy, którą im przekazywaliśmy po prostu ich przerastała. Wielu rolników pojawiało się kilkakrotnie na szkoleniach, żeby zrozumieć co tak naprawdę muszą zrobić, aby otrzymać płatności.

Wypełnienie wniosku

Ze względu na późno wdrażane przepisy, błędy w aplikacji eWniosekPlus były nieuniknione. Nie było jednak takich problemów z aplikacją, które uniemożliwiłyby złożenie wniosku. Proces wypełniania wniosku w porównaniu z rokiem 2022 trwał jednak znacznie dłużej z uwagi na konieczność doradzenia rolnikowi z czego może skorzystać, aby dopłaty nie były niższe. Często w przypadku przygotowania wniosków dla większych gospodarstw obowiązkowe było kilka spotkań i rozmów na temat jego kształtu. Znacznie zwiększyła się również liczba osób zainteresowanych pomocą w wypełnieniu wniosków. Z uwagi na liczne zmiany w przepisach zgłaszały się do nas osoby, które wcześniej samodzielnie wypełniały wnioski. Widać to w statystykach. W 2022 roku pracownicy Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego sporządzili około 10 tysięcy wniosków, natomiast w 2023 roku wniosków było ponad 15 tysięcy.

Realizacja zobowiązań

Po złożeniu poprawnego wniosku nie należy zapominać oczywiście o dopełnieniu zobowiązań. W tej kampanii wnioskowej zobowiązań jest nadzwyczaj dużo, ponieważ realizacja poszczególnych ekoschematów czy praktyk w ramach ekoschematu rolnictwo węglowe nakłada na rolnika konieczność przygotowania i często również przekazania tych dokumentów do ARiMR w odpowiednim terminie.

Wnioski

Aby ułatwić sporządzanie wniosków, Ośrodki Doradztwa Rolniczego powinny czynnie uczestniczyć w konsultacjach ustaw i rozporządzeń. Pomoże to zarówno uniknąć sprzeczności w wymogach, jak i ułatwić sam proces sporządzania wniosków. Ponadto, aby umożliwić wcześniejsze występowanie o interpretacje, akty prawne powinny pojawiać się znacznie szybciej. Całkiem naturalnym zjawiskiem byłoby publikowanie wytycznych do płatności przed rozpoczęciem sezonu gospodarczego w rolnictwie, tak aby rolnicy mogli dostosować strukturę zasiewów do przepisów, które będą obowiązywały w momencie składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich. Praktyki kilkukrotnego wydłużania terminów znacznie utrudniają odpowiednią organizację pracy doradców, dlatego należałoby do minimum ograniczyć wydłużanie terminów, a informację o ewentualnym wydłużeniu podawać oficjalnie z wyprzedzeniem.